

נייע יידישע צייטונג

דיא רעדאקציען
אונד אדמיניסטראציען
בעפונדעט זיך
Schiffmannsgasse 6, Budapest.
אין און דיא פרענומערציען
בעלדער צו זענען זינד.
אינזעראמע
ווערען בילליכט בערעכענט.

דיא
"נייע יידישע צייטונג"
ערשיינט יעדען
מאנאטא
אונד דאָנערסטאָג.
פרענומערציען... פרייען:
נאכערערן 7 56 - ק.
האלדערן 3 50 "
פרייערערן 1 75 "

שנת תרמ"ז לפ"ק

Budapest, Donnerstag 5. Juli 1883.

כ"ה בתמוז תמו.

מאז ביז זאמסטאג מאָרענס. אינערהאלב לאָק
פּוהר איהר פּלאַס אן עטוואס אן. עס ענטשטאנד
אין לעק וועלכעס רעפארירט ווערען מוסמע.
מאָסטאג נינגען זיא נאך מיטא. דארא אונד לאנדע.
מען דאזעלבסט. דיא פּלאַסער דאויר הערשאַק.
פעטרא מאטע' יארא הערשאַק. פעטרא 'אוונעק.
'האָטן שקלעווע נינגען נאך דארא היינץ. אום לע-
בענסטיטעל איינצוקויפּען.

אלס זיא צוריקקאמען נינגען וויר אויף אונזער
פּלאַס שלאפען. דאך האַרשאַק וואר ניכט אונזער
אונס. אלס וויר אונס נייעדערלעמען. אבערס נינג
איך זאָדאן אויף דיא מאניא. וויל איך הונגריג
ווארדען. איך קויפּע פּאן דעס שעפּער שאַ.
קענע. אונד אלס איך אויף דיא פּלאַס צוריק-
קאם. זאח איך אנקעל שמילאָויטש מיט איינער שליו-
גע אירענדע איינען גענעשטאנד ציעהען. יענען גע-
געשטאנד איבערגאב ער דעם הערשאַק. הערש-
קא צאָן זאָדאן דען גענעשטאנד צום פּלאַס. שמי-
לאָויטש נינג זעלבסט פּאַרמ. אלס איך זאח הערש-
קא ציעדע עטוואס. פּראַנטע איך. וואס דאח זיא
הערשאַק ערוועדערטע. לאס מיך אין רוה. דוא
ברויכט ניכט צו וויסען. וואס דאס איז. איך נינג
הערשאַק צו מינען קאמערדען. איך וואר אונרהיג
אונד וואָללע וויסען וואס דאס זיא. איך נינג
דאן צו הערשאַק אונד פּראַנטע אייך. וואס דאס זיא.
דא וואר אבער דער גענעשטאנד זאָן אונזער
דאס פּלאַס. עבראכט. הערשאַק זאמטע. 'דוא
מוסט דאס ניכט וויסען. וויר ווערען פּעל פּעל
בעקאממען. שוויגע נור. - פּרעז וועסען פּלאַס
וואר עס? - מאטע: דיעזען גענעשטאנד באנד
מאן אן דאס הונטערטויל מינעס פּלאַסעס. -
פּרעז: ווארום באנד הערשאַק דיעזען גענעשטאנד
ניכט אן זיין פּלאַס? - מאטע: איך ווייס עס ניכט
אלס איך הינשויע. וואר דאס דרינג שאן אן זיין
פּלאַס געבונדען. - פּרעז: וואר דאס פּלאַס
הערשאַק. אונד איהר פּלאַס גלייכעסני בעלא-
דען? - מאטע: מינעס וואר גערינגער בעלאדען.

פּרעז: שפּרעכען זע ווייטער. - מאטע: פּאן
מאראני בענאבען וויר אונס ווייטער גענען קאראד
הערשאַק נאחם אין שטיק ערדע. ווארף עס נאך
מיר אונד ריעף העריביר. איך מאַנע נאכועהען. אָב
דער גענעשטאנד זיך אונזער דעס פּלאַסכע בע
פּונדע. דאמיט ער ניכט אין פּערזאס גערדאמטע.
איך שויע נאך. אָב דער גענעשטאנד זיך נאך
אונזער דעס פּלאַסכע בענאנד אונד בערהאנדע
הערשאַק דאס דרינג זיא דא. ער וואָללע עס אבער
ניכט גלויבען. אונד זאח זעלבסט נאך. מיטוואך
פּוהרען וויר פּאן דאָרט אב אונד קאמען נאך מאַקאי
ווא וויר דען דאָנערסטאג איבער פּערוויילטען. אין
מאָקאי בליעבען וויר איך אונד דאויר הערשאַק
אויף דעס פּלאַסכע. דיא אירינגען נינגען פּאַרמ.
עס ווארדע אבער. וויר מראַנקען פּראַנטעוויין.
הערשאַק זאמטע מי: גיב אכט. עס וויר גוט
זיין. דאס געלד אירינגעוואָ צו בערוואהרען.

פּרעז: וואָ בעקאמען זיא דאס געלד פּאן הערש-
קא? - מאטע: נאך דאָנערסטאג. ווערענדי
דער מאַנעסצייט אין מאַקאי. - פּרעז: וועפּעל וואר
דאס געלד? - מאטע: 56 גולדען; צווייא גולדען
בעהיעלט איך בייא מיר. דיא אנדערן 54 גולדען
איבערגאב איך אין מאַקאי איינעס יודען. - פּרעז
קאָנטען זיא פּעליכט זאגען. אויס אום פּיר איין
באנקאמען עס בעשטאנד? - מאטע: עס ווארען
פּיער פּענע. צעהן גולדען אין זילבער אונד דאס
אירינגען אין איינער. נאָמען ער זאמטע ניב עס אין
מאָקאי דעס יודען וועגן וויר פּאן סערעד צוריקקעה-
ען ווארדען נון ווייטער צייגען פּערנאָמען
דער צייגע נאכדעל וויל אום גענעל בעשטעט-
מיט דאס ער מיט שמילאָויטש אס 18 מען ווי כיי.
זאמען וואר דא ער איהם האַלץ נאך סענעש צו
פּוהרען איבערגאב.
דער צייגע גראָס אונד פּרויא אונד זאָהן אים
קערעשטען קאָנען זיך ניכט עראַננען. אָב
שמילאָויטש בייא איהנען גענעסען אונד איבער-
נאכטעט העמטע. שמילאָויטש בעהיפּטעט יעדאך
גאנץ בעשטימט בייא גראָס איבערנאכטעט צו
האבען.
עס איז דאָהער דעס שמילאָויטש ניכט גע-
לונגען. זיין אליביא נאכצווייזען.
העראויף ווארדע דאס פּערהאָר מיט דוד
הערשאַק אויפגענאָמען. דערזעלבע ווירד בעשול-
דינט. דיא פּאַלשע לייכע פּאן שמילאָויטש איבער-
נאָמען צו האבען אונד זעלבע אונזער איינעס
פּלאַסע נאך מיטא. דארא געבראכט צו האבען. דער
פּרעזדענט שמעללט אן הערשאַק פּאַלגענדע פּרא-
גען: וויז עס וואהר. דאס זיא דיא לייכע פּאן
שמילאָויטש איבערנאָמען האבען. ער זאמטע
איהנען דאס זיא 420 פּל. בעקאמען ווערדען. זיא
נאבען דעס פּלאַסער מאטע 56 פּל. פּאן דער ער-
האלטענען אַנאַבע? דאויר הערשאַק: וויל פּאן
אלל דעס גאר ניכטס וויסען. מאן שלוג מיך. זא
מוסטע איך צונעשטעהען. אבער איך ווייס פּאן דער
גאנצען געשיכטע גאר ניכטס. פּרעזדענט: אבער
זיא האבען זיא דאס אללעס פּאַר דעס אינערוויר-
כונגריכטער איינעשטאנדען? דאויר הערשאַק:
עס איז וואהר. איך האבע אללעס איינגעשטאנדען.
וויל מאן מיך מאַרעטרע אונד שרעקמע. נאך לאַק
מוסטע איך אונזער איינעס זיצע ליענענד פּאַרהען.
אין לאַק שפּערטעט מאן מיך אין דען שטאלל. מאן
מאַרעטרע. פּינינגעט מיך אונד שלוג מיך גיטאל
אין דען קאַפּ. זא וואר איך געצוואונגען צו גע-
שמעהען. פּרעזדענט: וואס מאכטעט מאן מיט איה-
נען שפּעטער? דאויר הערשאַק: דער זיכער הייסט-
קאָמפּטער אונד דער פּאַנור קאַראַנטשאַ דראָד
מען מיר. פּאַללס איך ניכט זא אויסזאגע. וויר מאטע.
דאס זיא מיך בינדען ווערדען. איך זאמטע: איך
ווייס פּאן ניכטס. איך האבע ניכטס צו געשמעהען.
דאויר באנד מאן מיר דיא הענדע מיטטעלסט
שפּאַנאט זאמען אונד איך מוסטע וואסער
פּרינגען. פּרעזדענט: וועפּעל וואסער ליעט מאן
זיא פּרינגען? דאויר הערשאַק: אונגעפּער 11
ליטער. איך וואר ערשאַקען אונד געשטאנד. וואס
מאן פּאן מיר וואָללע. פּרעזדענט: וועזאָ קאָמט
עס. דאס זיא אין נירעדיהאז פּאַר דעס אונזערוו-
כונגריכטער דאזעלבע אויסזאגען. וויר אין לאַק
פּאַר דעס זיכער הייסטקאָמפּטער? דאויר הערשאַק:
דער אונזערווכונגריכטער שפּעלעט מיך גוט אויס.
ער זאמטעט מיך אין פּויה אונד זאמטע צו מיר.
ווען דוא זא אויסזאגען זיא בייהער. געהעסט דוא
נאך הייזע. וועגן אבער ניכט. ווירד עס דיר זעהר
שליסע ערגעהען; דא ערשראק איך אונד מוסטע
זא זאגען. אויף דיא ווייטען פּראַנען דעס פּרעז-
דעמען אַמטוואַרשט הערשאַק. דאס ניר דורך
פּורכט אונד שרעקקען ער זאָלבע פּאַלשע אויסזאגען
מאכען מוסטע.
איננאמיט מאטע ערצאָהלט דאס זיא פּרייטאנ
מאָקאי פּערקעסטיין אונד נאך עטלאר פּאַרהען;
אין דער קליינע מהיים העלמען זיא אן. דען זיא
מיכטען ווארמען. ביז דער וואסערשטאנד גראָסער
ווארדען. דאן פּוהרען זיא ווייטער. אין מיטא. לאדאני
אנזעלאנמ. פּערוויילטען זיא דאזעלבסט פּאן פּריי-

דער מיטא-עסלארער פּראַצעס.

דיא פּערהאנדלונג איבער דען 2. מען מהייר
דעס פּראַצעסעס. נעמליך איבער דען לייכעשטוג-
געל פּאַרהערט שאַנע זאכען אנס מאַנעליכט. עס
ווארדע פּענאָמען אלס ערסטער צייגע דער פּעלד.
הומער וואר דיא דיעזער האט נעמליך דיא
לייכע געפונדען אונד דיעזעלבע אן דאס לאנד געצאָ-
גען. - פּערמיוידער אַמטוואַש שמעללט אן דען
צייגען בעזיגליך דער אייסערליכקייטען דער לייכע
ערשאפּענדע פּראַנען. וועלכע עס אלס זיכער ער-
שיינען זאמען. דאס דיע לייכע דיא עסטער שאַלי-
מאָז וואר. -

יעקל שמילאָויטש ווירד זעהר איינעס שאר-
פען פּערהאָר אינערהאָנען. ער זאנט דאס מאן
איהן. הויך דראָהונגען צו איינעס געשמענדנס גע-
צוואונגען האט ער מיכטע צוהעהען. וויר מאן דען
אנטל פּאַנעל אים האַפע קועלמע. אונד מאַרעטרע
אויס שרעקען. דאס מאן עס מיט איהם אויך זא מא-
כען ווערדע האבע ער אויסגעזאגט וואס גאר ניכט
וואהר איז. דיא געשיכטע מיט דער לייכע האבע
מאן איהם אין קערקער איינשטורט אונד בארי
דער אונזערווכונגריכטער האבע איהם עטווא 50
מאל געכטליכערווייזען אים קערקער בעזוכט. אונד
איהן צו זיינעס געשמענדנסע געשעסען.
פּערמיוידער אַמטוואַש ערהעכט זיך אונד
זאנט פּאַלגענדעס: דאָהער געריכטשאַף! וועגן
דאס אללעס וואר איז. וואס יעקל שמילאָויטש
הער זאנט. אונד נעמליך דער אונזערווכונגריכ-
טער דיא אין אונזערווכונג שמעהענדע העלמלינגע
אין איהרעס נעכטליכען שלומטער שאַרמע. אין
דער נאכט פּערהאָרעט אונד מיט אינאנדער קאָנ-
פּראַנטערע. וואריבער ער גאר קיין פּראַקאָל
אויפגענאָמען האט. זא איז עס אין שענדליכעס
פּערברעכען. וועלכעס דען שווערסטען סעברוך דער
אמסטעוואַלש ענטהאלט. איך האבע דיא עהרע צו
בעאמראַנען. דאס אָב דאס וואס שמילאָויטש אין
דיעזער בעזיעהונג אויסזאנט. וואהר זיא נאך
יעדער ריכטונג הין דיא שמרעננסטע אונזערווכונג
אנזעאָרדעט אונד זאגליך הורכנעפּיהרס ווערדע.
דער הערר אונזערווכונגריכטער בארי מאַנע אויס
דעס זאאלע ענטפּערנט ווערדען דא אים זינגע דער
בעשמעהענדען געזעצע ער ניכט האַרען דארף
וועגן איך מינען אַמטראַט בערינגע.

דער פּרעזדענט גלויבט דאס אין ציהאָרער
אויס דעס פּערהאנדלונגסזאאלע ניכט ענטפּערנט
ווערדען קאָנען בארי איז כּראַס צוהאָרער. ער טאכט
דאָהער קיינע אויסנאָהמע.
אַמטוואַש מאכט אויף דיא ענטהילונגען דעס
שטאַטס. אַמטוואַלשע ענרעיש נאדי אייפּערקאָמ-
וועלכע זיינערצייט גראָסע אויפּוהען עררעמען
דא דער שטאַטסאַנוואַלש דעס אונזערווכונגריכ-
טער בארי דיא נעכטליכען בעזוכע בייא דען שטרעפּ
לינגען פּערבאָמען האט. הערוויס ענטשטאנד נו
יעדער גראָסע שטרייס העמצעקלעדע דער שטאַטס-
אַנוואַלש ענרעיש נאדי איינגע ערקלערונגען אין דען
צייטונגען ערשיינען ליעס.
איך ביטטע דאָהער אללע דיעזענינגען אויף
דיעזע ערקלערונגען בעצוהאבענדע שרופּשטיקע
דען קאמען בייצויענען. דען איך לעגע גראָסע גע-
וויכט דארויף. נור זא קאָנען וויר דיא וואהרהייט ער-
פּאַרהען. וועזאָ שמילאָויטש דאצו בעוואַנען ווערדען
קאָנעט דיעזע פּאַלשע אויסזאגע צו
מאכען. -
איבער דיעזען אַמטראַט ווירד איין געריכטסבע-
שלוס איינגעהאַלט ווערדען.

ווארדענדער ער יענע פראו דער וואו ער זאמט
 נישט ערקעננען קאנטע. ער האט מער דעזע זאוו
 מיך אויך נאך איינע איינמאלדיגע זעהען ערקענ-
 נען מיסטען. — מאטע: איהן האבע איך ביא מאנע.
 געזעהען דא פראו אבער שאפט ביא נאכט.
 צייגע וויס נישט וואהער שילאויטה אויס פאקא
 דאס נעלד נאחט, דאס ער איהם זייבען וואללעט.
 ער זאמט אימער, דאס זא פיער בעקאסטען
 ווערדען.

מאן ווארף דאן דען מאטע מיט פערשידע-
 נען פראנען הער אונד הון, ער אבער דעקלאמירט.
 וואו בערייטט ערוועהנט, זיינע צייגע, אויסזאנע עבע-
 זא וואו מארין, דיע אנט-סעמיטישען צוהארער
 אונטערשיטצען איהן אימער.

נון ערהאב זיך יעצט פערטהידיגער קארל
 אַמאָש אונד זאמט: „לאַבלבער געריכטס-האַף!
 איך מוּס ערקלערען, דאס איך קעננטניס אונד בע-
 וויזע האבע, דאס היער אימער דען צוהארערען
 איינע צייגע-אברייכטניס געזעלשאפט עקסי-
 טירט, וועלכע אויך דען מאטע אבעריכטע האט.
 איך ביטטע דאהער דען הערן פּרעזידענטען, דאס
 פאן נון און דא צייגען דערמיט בעהאנדעלט אונד
 דא צוהארער איך דער וויזע אין שראנקען געהאל-
 טען ווערדען וואללען, דאס איינע פערשטענדיגע
 צווישען איהנען אונמאָגליך וואו אונד דאס יעדער
 אברייכטניס-פּרוּדן אויף דאס שטרענגסטע בע-
 שראפט ווערדען.

יעצט ענטשאַנד אימער דען אנט-סעמי-
 טישען צוהארערען אין אונטערער לערס: דא
 אנט-סעמיטישען צוהארער שפּאַנען פאן דען זי-
 צען עמפאָ, שטאַטפּאַטען מיט דען פּוּטען מאַב-
 טען דראַהטען אונד פּאַרדערטען: אַמאָש וואָלל
 זאפּאַרט זיינע שווערע אַנשולדיגונג געגען זיא צוריק-
 געהען, דא ער עס זאמט בערייטען ווערדען!

היער אויף זאמט אַמאָש: „אונד נון ערקלערע
 איך און דאס איך מיך און דעזען לערס דא נא-
 נישט קימערע! איך מיר אבען דא הערן מא-
 כער אונד אברייכטער נאך קיינען איינפלוס, מיך
 ווערדען דא דורך געמען אונד דראַהטען נישט
 צום שוויגען בריינגען אונד מיך נישט פּערהינדערן,
 מינע פּרעזידענטען צו ערפיללען! עס האנדעלט זיך דא
 היער אים מאַך אונד לעבען, געס האנדעלט זיך דא
 אום דא ערדע אונד דוהע דער אנטען וויזשען רע-
 ליגיאַנס גענאָסענשאַפט, איך ווערדערהאלע נאָב-
 מאלס: איך האבע קעננטניס דאפּאן, אונד דיעס-
 מאל קאַנטאַמירע איך עס אויך עמטליך, דאס אויך
 הייטע מעהרערען צייגען, וועלכע געגען דא יודען
 אויסזאמטען איינערשטען היער ווארען אונד דאס
 געוויסע הייטע מיט מאטע אן איינעס געוויסען
 אבוויסען געלענענען אַרבעט פּערשלאָסען ביזאמט.
 מען ווארען, איך היערדע פּערזענליך זאגאָר דא נא-
 מען דיעזער געוויסען לייטע מיטשוללען. — דעס-
 האלב ביטטע איך דען הערן פּרעזידענטען, פאן
 דעסטען געריכטס-האַף, ליעבע אן אבער צייגט
 בון אַנצוואַרדיגען, דאס סאָרדיגען אַלרענע צייגען אויף
 דאס שטרענגסטע אַנצוואַנדערט ווערדען, זאָוואָל
 אימער איינאנדער, אלס אויך פאן דעס פּוּבליקום.
 אונד דאס דא שטרענגסטען אַנצוואַרדיגען געמאַכט-
 טען ווערדען, דאמט קיינען דיעזע צייגען זאָלאַן.
 גע ער נישט אין דען זאאל געפּוהרט ווירד, היער
 איינערשטען דירעקט אונד מיט דען העררען צו-
 האַרען אין קיינער וויזע זיך פּערשטענדיגען
 קאָנע — איך בין פּעט אבער צייגט דאס דיעזער
 צייגע, איינאמיץ מאטע דער הייטע שאַן צום פּערשטע-
 מאלע מיט זיך אין ווערדערשרוק געראטהען, פאל-
 טען איינזאמטען געמאַכט, אים דיעזעס גרונדע עמט-
 פּעהלע איך דיעזען מיטען אַמאָש דעס העררען פּרע-
 זידענטען אונד דעס האַהען געריכטס-האַף ווערדע-
 האַלט צור בעכטניס!

פּרעזידענט: „וועגען אַבזאָנדערונג דער צייגען
 ווערדע איך נון דאס נאָמווענדיגען פּעראָנדונגען
 פּרעזידענט.“
 היער ווארדע אונד דע איינאמיץ מאטע איינעס
 קיינע פּערהאַרע אונטערצאָגען, זאָוואָל פאן
 שטאַטסאַנזאַלס אלס פאן דען פּערהידיגער ער
 פּערוויקקעלט זיך אין ווערדערשריבע, אונד בע-
 הויפטעט דאס ער אין מאַימאַרשאַ-סניעט ביים גע-
 ריכט דאסועלכע אויסגעזאמט האבע וואו הייטע. —

אינאמיץ מאטע ער איז עכען זא אבער-
 ריכטעט וואו מאַרין שארף, דא אנט-
 סעמיטישען האבען איהן בעשטאנען. — דער שטאַטס-
 אַנזאַלס מאכט איהן אויספּערקואם, דאס ער אין
 געפּערהיכעס שפּיעל טרייבע, דען נאך זיינער בע-
 הויפטונג העטטע דער געריכטס-האַף אין מאַר-
 מאַרשאַ-סניעט דא פּראָטאַקאָלע געפּעלשט.

היער אויף ער גרויבט פּערטהידיגער אַמאָש
 דאס ווארט אונד זי גיט פּאַלענענעס:

לאַבלבער געריכטס-האַף! דיעזער צייגע אינ-
 נאטע מאטע האט פּינף אויסזאנע אין דיעזער אנט-
 געלענענענדיגט געמאַכט פּיער פאַר געריכט, איינע
 פאַר איינער פּערוואלטינגס-בעהאַרדע, אַללע זיינע
 פּינף אויסזאנען ערפּאַלמען פאַר צייגען זיינע ערס-
 טע אויסזאנע מאכט ער אין גערהיזאזא פאַר דעס
 אונטערצוונגסריכטער, ער ערקלערטע דאמאלס,
 דאס ער פאן דעס לייבענשטונגעל קיינע קעננטניס
 האבע, אויף דאס בערייטטעסען זאָלאַן וואר-
 דע ער פאן עסלאַר נאך מיט אַלס געבראכט היער
 מאכטע ער בערייטט איינע אויסזאנע, דערינעס
 ער דא אונטעלענענדיגט דעס לייבענשטונגעלעס, וואו
 זיך דיעזעלכע פאן שמונדע צו שמונדע צונעמא-
 גען, ער צעעהלעט, נאכדעס ער היער אים דער האפט
 געטלאסען ווארדע מעלדעטע ער זיך פּרוויולליר
 ביא דעס פאַרשטאַנדע זיינער געמיינדע אונד ער-
 צעהלעט, איך וועלכע וויזע ער פאן עסלאַר נאך
 לאַק געשלעפּאָט ווארדע, וואו ער דורך דא פאַר-
 טע געצוואונגען ווארדע, פּאַלשע אויסזאנען צו
 מאכען, וואו ער נון דיעזע אויסזאנען צוריקצעה-
 אונד וואו ער ווער ער בערייטע אונטערדיגע מענטשען
 אים אונטעלענענדיגט געשריבע צו האבען, היער וואר-
 דע ער אויף גרונד דיעזער זיינער אויסזאנע אבער
 ערוועלד דעס לאַכט געריכטס-האַפּטעס פאַר קאַניגל,
 געריכטס-האַפּטע אין מאַרשאַ-סניעט פּערהידיגערען.
 נאך דאצו אויף דאס קאַרדעקסטע וויזע, אונד
 אין גענעווארט צווישען הערפּאַרדאנענדער צייגען
 דאָרט מאכטע ווערדע פּרוויולליר, פאן געמאַרדען
 געצוואונגען איינע גענויע אויסזאנע דאריבער, איך
 וועלכע וויזע ער אין מיט-לאַק זיינע פּאַלשע אים
 זאנע געמאַכט האבע, אונד דאסועלכעס בעשטע-
 מיטע ער זיינע אין גערהיזאזא געמאַכט ערסטע
 אויסזאנע, אונד בעשטעמיטעטע אימער איינעס זיינע
 אין סעלענענע אונד הייסט געמאַכטען פּערהידיגער אים-
 זאנען, דיעזער צייגע אים דאהער, וואו אימער זיך
 דא זאכע צונעמאַרדען האבע, אין פּאַלשער צייגע
 אין דער איינע אַדער אנדערען ריכטונג, געגען
 דיעזען צייגען איז זאמט, דאס פּעריכטען דער
 פּאַלשען צענאָנאמיטען היער פאַר דעס לאַבלבער
 געריכטס-האַפּטע פּאַלעקאָסטע ערווערען.

פּרעזידענט: דאס צו זאנען איז נישט אַנדער
 צייט בעפאַר דאס געריכט איבער יעמאַנדען אין
 אורטהיל געשריבאָען.

אַמאָש: עס איז מינע אַנזכט, איך האבע
 איינען אַנמאַרד צו שטעללען דיעזער מאַן נישט
 זעלבסט צו דאס ער אן איינעס לייבענשטונגעל זיך
 בעהייליגט האט, דאס ער דאפּאן קעננטניס
 געהאבט דאס ער טהייל האטטע אן יענעס פּיער-
 בעבען, וועלכעס דורך דען לייבענשטונגעל אַננע-
 ליק צעצויקעט ווארדע, ער נישט צו דאס ער היער
 לייכט פיר געלד אויסגעקאָסטען אונד איינען טהייל
 יענעס געדרעס אויך פּערהידיגט, איינען אנדערען
 טהייל ווערדע ביא דעס סאָקאיער וידען פּיער-
 שטעקט האטטע ער נישט צו דאס ער קעננטניס
 האטטע פאן דעס געצוועקע דיעזעס לייבענשטונ-
 געלעס, ווייל ער — וואו ער זאמט — מיט הערשאַק
 דאין אַבער איינעקאָסטען וואר, דאס ער ווען דא
 נאנע אונטעלענענדיגט צו ענדע זיך ווירד, יענעס
 געלד אן זיך געהען ווערדע, וועלכעס איהם דאן
 נום קאסטען ווירד, בעאנטראַלע איהן, דאס דיעזער
 מינעס נאמעס איינאמיץ מאטע, אים דער ריזע
 דער צייגען געשריבאָען, אונד איהן דיע ריזע דער
 אַננעקלאַמטען אויסגעקאָסטען ווערדע, מינער בע
 שווערע אַנזכט נאך מוּס דיעס דער קאַניגל
 געריכטס-האַפּטען — אונד איך ביטטע אים ענט-
 שולדיגונג, ווען איך אין מאַטוּ אַנפּהרע, וועלכעס
 מינע אַמפּפּליכט מיר פאַרשייבט — דען דיע.
 זער איינאמיץ מאטע, געגען דען איינען זאָ שווערע

אַנקלאַגע ערווערען ערשיינט, שמעקט דען אַננע-
 קלאַמטען אַנש פּאַלע גענענאכטער, דער זעלבסט
 נאך נישט געשטאַנד, געגען דען קיין צייגע עמוּס
 אויסגעזאמט, דער אויך זיין אַלובי נאכגעוועזען
 אונד דער פּאַרדעס אויף דער אַננעקלאַגעבאַנק
 זעטט, איך בעאנטראַלע דעמאָך, דען איינאמיץ
 מאטע אונטער אַנקלאַגע צו שטעללען אונד דעס-
 טען פּערהאַפּטונג אַנצוואַרדיגען, וועגיגסטענס בין
 דיעזען שלוספּערהאַנדלונג בעענדעט זיין אונד דער
 לאַבלבע געריכטס-האַפּטע איבער איהן אין אורטהיל
 צו שפּעכען צייט אונד זעלענענדיגט האבען ווירד,
 פּרעזידענט: איבער דיעזעס אַנמאַרד ווירד
 דער געריכטס-האַפּטע איינען בעשלוס פּאַסטען; אבער
 איך מוּס בעצאָגליך דעס איינאמיץ מאטע שאַן
 יעצט בעמערקען, דאס דערוועלכע בין יעצט נישט
 אלס צייגע פאַר דעס געריכטס-האַפּטע שטאַנד, זאָנ-
 דערן אלס אַננעקלאַמטער, אונד זיינע ביזוהערונג,
 פּערהידיגט געשיא אַימער זאָ וואו דא איינעס
 אַננעקלאַמטען, ער בעפּינדעט זיך יעצט נור אים
 דעס גרונדע אלס צייגע היער, ווייל געגען איהן דיע
 שטאַפּאַנערוועבונג רעכטקערעפּטיג איינעשטעללע
 ווארדע.

עס ווארדען נאך מעהרערע צייגען פּערהאַפּט-
 טען, דא זיך נאכטערנליך געמלדעט האבען,
 איך דא העכטסטע אויב עסלאַר, פּראו אורבאַן,
 דיעזעלכע בראכטע דאס געבוטסצייגניס איהרעס
 זאנעס מיט אונד בעהאַפּטעטע דאס מאַרטיץ
 שארף אים אונטעס 16 יאָרע אלס ווירד, דא ער אים
 זעלבען איהרע זאמט איהרעס אַזאנע געבאָרען אים.
 יאָזעף שארף זאמט: דאס איז נישט ווארד, איך
 האבט אים יאָרע 1867 געהייראַטעט אונד מאַרטיץ
 ווארדע אים יאָרע 1868 געבאָרען, אים יאָרע 1867
 וואו איך נאך לעדיג ביים מילטער, פּראו אורבאַן;
 עס נישט יא אויך אנדערע צייגען דאפּיר. — יאָזעף
 שארף: ווען זא דאס זא נום דענקען, זא זאנען דא
 מיר, וואַ האבע אן אַמאָש געוואָהנט, אין אַיפּאלו
 אַדער אַיפּאלו? — פּראו אורבאַן: אין אַיפּאלו. —
 יאָזעף שארף: דאס איז נישט ווארד, עס וואו אַנ-
 אַיפּאלו אין גראַסבערגערס הויז, מיין מאַרטיץ אים
 דאָרט געבאָרען אין גראַסבערגערס הויז.

בעריכט אים נירעדיהאז.

דא שלוספּערהאַנדלונג שיינט נאך קיין פּוּט, סוף
 צו האבען; דען עס ווערדען שטעטס פּאַלע דען אַנט-
 סעמיטישען לייט צייגען אַבעריכטעט אונד צום פּיער-
 האַר אַננעמלדעט, מאכט פּאַן דיעזען צייגען קאַס-
 טען נאמיץ אונטערוואַסעט, וואו אים דען וואַלקען גע-
 פּאַלדען, אונד פאן וויס נאך נישט ווער זא אַנ-
 געמעלדעט האט, זא דאס דער פּערהידיגער אַנ-
 וואַש דאנענען זיך פּערהידיגט, וואו אויך דאנענען
 דאס צייגען איינעשטעטע ווערדען, אַדער נאך
 געשלאגען, וואו דאס וואַסאָש פּאַן איהרען עלטערן
 ווייל דא צו גונסטען דער יודען אויסגעזאמט האט,
 דא בכבול מאכער אַרבייטען מיט אַללער קראַפּט,
 דער הער פּרעזידענט קאַריש שייט עבען זא
 דא פּערהידיגער וואו דא צייגען אב, וועלכע עט,
 וואס נישטע פיר דא וידען פּאַרדינגען, אונד דא
 אַננעצאָגענע צוהאַרעדישאַט טוּט זא אלס אַב
 דאס נאנעט געריכט פּאַן איהנען אַבערנענען
 מאַכטע.

זא פּיער אונד אַפּען איז דא געריכטס-האַפּטע
 נאך געמאַלס געשענעס וואַרדען, וואו אין דעזעס
 פּאַרענטעס, אונד עס איז אַנמער זאָלבען אים.
 שטענען נאך נישט צו ערוואַרען, דאס דא זאכע
 נאמיץ אונד נאך ביא דעזעס געריכטס-האַפּטע, דער
 דורך אונד דורך פּוּל אונד אַנפּעהיג אים זיך פּאַן
 דעס אַנט-סעמיטישען איינפלוסע לאַסצומאַכען
 אויסגעטראַגען ווערדען קאַנן, דיעזע מיינונג בע-
 שמעטניס אויך דא אונס זאָכען צעקאָסטענע
 דעפּעשע אונטערעס בעריכטע-שטאַטטערס, וועלכע
 זא לויטעט:

נירעדיהאז, 4 יולי נאך דער היימיגען זיט.
 צונג נאכע אין דעזעס פּרעזידענטע-שטעטער איינע
 שקאַנדאַלזאָען אויפּרייסט, קאַרל אַמאָש ער-
 קלערטע דאס, ווען דער וויזענע-שפּאַן אונד דא
 אַנט-סעמיטישען נאך ווייטער דא זאכע וואו ביזוהער
 בעשרייבען ווערדען אונד דא ערפּאַרשונג דער

סער שמעללע מיט זינעם פלאם, דא איבריגען פלאם - סער ווארען בעטרונקען אונד שלעפן.

מאמע ערקלערט אויך בעפראנען דעם פרע- זרענטען דאס זיין פלאם דאס צווישע אין דער גע- הע הערשקאס וואר אונד פערהארט העכביי טראמין דעם וועדערשפרוכעם הערשקאס.

פרע: הערשקא וואר, דאס ער איר ביים לאדאניער ווערדען דער ערסטע וואר אונד מאמע ריקווערט קאם עס איזם אלזא נכט וואהר דאס זא זיך היער טראפען אונד מיט אינאנדער שפרא- כען. - הערשקא זאגט: און וואהר איך דער לאדאניער זיטע פאראן אונד מאמע וואר דער לעצטע. - פערדענט: איזם עס וואהר דאס איר פלאם בייא לאדאני אין דרייא מהילע צער- פיעל אונד מאן דא ליבע, ווען זא אונטער דעם פלאם געוועזן ווערע געוועהן האבען מיטע? - מאמע: נכט בייא לאדאני ווארדען דאס נור איין באלקען לאקער ווארדע. - הערשקא: 15 מענער האטען צו מהון אום דאס צערפאלדענע פלאם אין ארדענט צו ברענגען, אונטער דען 15 מענשען העמטען זיך דאך דרייא אדער פיער געשינדען וועל- כע דא ליבע געוועהן העמטען. מאמע: אס וואסער קאנטע נעמאנד דא ליבע זעהן דא זא זיך אונטער דעם פלאם בעפאנד, דיעזעס אבער נכט דערמא, צערפיעל, דאס דא ליב- כע אן דא אבערפלעכע דעם וואסערס נעקאם- מען ווערע.

פראן (צו מאמע): וואן איבערנאכען זא דא ליבע דעם הערשקא? - מאמע: אין טאר- קאני. הערשקא: האבןאלעבערענע הער- פראווענט! און מאכען דיעזען מאמע פראגען: ווען ער זיך אס ערשטען פלאסע בעפאנד, אונד אונס פאראייסוהר, ווא קאנטע ער געהארט הא- בען, וואס איך מיט יאנקעל אין קערעמשיאני גע- שפראכען האבען? - מאמע: איך זאגטע, דאס איך געהארט האבען, דאס זא דאָרט געשפראכען דא- בען: נאכדעם זא אבער יודיש מיט אינאנדער שפראכען פערשטאנד אויך נכטס. - פראן (צו מאמע): פאראן וואסען? - מאמע: פאראן וואסען? דאס פלאסע בייא קערעמשיאני פאריבערפיהר, מיט אינאנדער יודיש געשפראכען האבען דאס ער זא אבער נכט פערשטאנד.

יאנקעל שמילאויש: איך ביטע ער געבענעס איך מאכע דען מאמע פראגען, ווא ער מיך דען נאך אינעם אינמאלניען זעהן ערקענען קאנטע זעהן שאן - דא וויללעכט נכט לעבן אהע די יען קאך - זא נכט איהן דען הין - דאך אהע געווען - איך געבע קינען קיינע איינשטער - דער פיר היער - ערשט נאך מינעס שערב ב ע ז - קאנטע דא מיך ב ע ר ב ע ז.

דאס פאסטער וואס וואס פלעלש דיר איין. - זאלל איך ווא דא באזען קינדען זיין - דא ווען זא קאסטען אין נאכט - נכט ערוארטען קאנטע דעם פא- טערס טאך - אום איהם צו בערענען - בייא דען יודען איזם אין אנדערער בירד - אונד דא איך איינע יודן אויך - זא ביטען איך דיר מיין ווארטען אויך דינען שינט נוס ליב - לאס מיך געפילען דאס פאסטע נעכטס - פא- טאך - לאס מיך געפילען דאס פאסטע נעכטס - פא- טער אונד מוסטער צו ערען - אונד דינען זענען נכט ענטבערען - צו דעם ערענבערע - דען איך שליעסען ווערען אין נוסער שטודע - שפאך נכט דאס גליק פאן איינעם מיטשטאטא - וואס דאס מיט נכטס פיעל אדער וועגן פיוואהר - איך ווינטען, לעכע הונדערטצוואנ- ציגיא - דער פאסטער וואר געיהרט - אונד נאכ ווא עס זיך געבירט - פאן איינעם רייכען מאן - דעם טאכ- פערטאן איינע נראטע געדן - ער לערנטע דא ווען קענען גענוא - אונד טרונ זיינען יודעהאם נכטס מעה צור שווא - ווען טאכטער האט זיך אין דער סטאנאנע פערטעלעס - דעם פאסטער האט בייא דעם צווישען קאן נרעם געפעלעט.

מאמע זא ווארען וויטער אבען. דאוויד הערשקא אונד פערטער מאמע גינגען אונס זאפארט נאך, זאסטאן אבערד שווע דאוויד הערשקא נאך, און דא ליבע זיך נאך דאָרט בעפאנד. ווא ער מיך זאגטע, וואר זא: און דא. מאמא, אס 7 גינגען דא דאן גענען דארא אב. איך ווייס נכט, וואו איך זא גינגען: איך גליבטע, זא גינגען גענען לאך אונד זא גינג אירך איך נאך לאך מיט איינעם אונטאר. - פערדענט: אלס דא ליבע אין עסלאר אנגעהלי- דעם ווארדע, נאב דאוויד הערשקא צור קליידונג נאך עטוואס הינע. - מאמע: ער באנד איר אין מיך אום דא לינגע האנד, וועלכעס איינען אין מאפער געוויקעלטען ברונען פארבישאפף ענשהעלט.

פרע: הערשקא וואס זאנען זא היעראויף? הערשקא בעגינט דוהעניש צו שפרעכען מאמע מאכטע אויף זיינעפארטע איינע פערטיינענדע האנדעוועגונג.

אמאיש: איך ביטע דעם ציינע צו פערביע- מען, דאס ער זא צווישען רעדע. - הערשקא איך וואר מיט מאמע הינע, ווען איך אלזא זיך ליבע פאן שמילאויש איבערנאמען העמטע, זא העמטע איך דיעזעלכע איבער דיע פלאסע טראגען מיטען, דאן אבער ווירדען זיינע אנדערע געפעהרטען דיעם איך געוועהן האבען. דאום איזם אויך ערויסליך, דאס דא ערצעהלונג מאמעס נכט וואהר איזם: ווען ער דא ליבע שאן איבער- נאמען האט, ווירדע ער זא עהער אן דאס איינעם פלאסע געבונדען האבען, אין דארא גינג דעם פלאסע מאמעס ארמאיינאנדער, איך ריעמה, מאן מאנע דא באלקען ערנדיפען, ווען דיע ליבע זיך אלזא אונטער דעם פלאסע מאמעס בעפונדען העמטע, ווירדע מאן דא זאכע גלייך ענטדעקט האבען, דאס פלאסע צערפיעל אין דרייא מהילע: דאס בעווייזט אויך, דאס דא זאכע נישטען קאנטע, מאמע זאנט דיעזעם נור איזם אום מיך אונס אינגליק צו שמרצען. - פרע: מיט איינעם ווארטע, הערשקא זאגט, דיע זאכע זייא נכט וואהר? - הערשקא: זא איזם נכט וואהר.

פערדענט (צו מאמע): הערשקא זאגט, איהרע בעהיפטונג זייא נכט וואר, דען וועסהאלב העמטע ער, ווען מאן דא ליבע איבער מעהרערע פלאסע טראנספארטירען מוסע, ריסקירט, דאס אנדערע דיעזעלכע זעהן, וועהרענד הערשקאס פלאס דאס לעצטע זא. - מאמע: הערשקא וואר אן לעמט- זא שונעס פאאר טאכטע געבן אום איינע ערענבער צו וועבן.

דא טופטע פראנט דען זינגען מאן - און פאן זינגען נאמען וויסען קאנען? - דאס, זאגט ער, קאנען זא שאן - איך הייסט אינאמען קאנען - קאנען דאס מיטער, דאס איזם נכט נוס - איך גלייבט ליבער קאנען זא זינד איין יוד! - דא טאכטער אבער שפראך, וואס ליבעס פאראן - ער איזם דאך אין שאנע, ריעבער, זי- גער מאן? - מיט איהם ווילל איך מהילען פריד אונד שיערען אום אלליין געהאט מיין הערען - קיינע שידעוואנר זאלל צווישען אונס פרעסען - צו מינען אי- נאמעס נאמען ווילל איך בעטען! - איזם ער זינד זא ווילל איך דיין זיין - איך געהע קיינע צו וויל- עהע איין!

מאיש: קאנען אדער שטענען - איהן הייאטען אדער פערדענען - זא שפריכט זא אויך צו איהרעס פאסטער - דעם יודענעס פאסטער - דער שייט ווא בעועסטען - האט דא פערנעסטען - דא געמאכטע קינד - ווער, ווא, וואס דא יודען ווער - קאל וועפאטעס שווע געווארן - זאלל הייסען אינאמען קאנען! - מינע טאכ- טער זיינע כרום - איך דער סטאנאנע געשריט - איך פארהיט אום דער היט! - נור נאך איין וואָיס דאפאן שפריך - ערשיפעט איך דך אדער מיך. - דא טאכטער שפראך דאן - וואס האבען דיר דא יודען געשראן? - איך פירנד נכט דען קאנען ווא איינע אפפען אדער ווא וואלף בעשאפען - דער זא רייטענד איזם - רענן ער ביי ס י נכט, ער קיסט!

נאך לאנגען ווינען אונד קלאנגען - נאך פיעלעם עיקונינען אונד פראנען - נאך פיעלעם ווער אונד איך - נאב וועפאטער נאך - ביז גענדיך ער שפראך: - איך

דען, ווערדען וור עס פאן איהם איבערנעהמען אונד אונס דאריין מהילען, איך פערטאנמע פאן דען יודען איינע שריפט איבער דאס געלד, הערשקא אבער זאגטע, דא שריפט ווערע איבערליסען, דער יודע ווערע פערטווענסווידיג, פרייטאן גינגען וויר דאן פאן מאקא אב, געלאנגען בייא קליינען וואס- פערשטאנדען אין דא קליינע מהיט רעפארטירען דאס פלאם אונד גינגען דא נראטע מהיט ביז אונ- מערהאלב ערסלאר ווא וויר לאנדעמען.

פרע: לאנדעמען זא אין עסלאר אדער איענ- זיימגען אופער? - מאמע: עס וואר אונטערהאלב לאדאני. - פרע: וואס נאב עס דאָרט אס אופער? איין ווירעגעכניש אדער אקער? - מאמע: איין ווירדע- געביש, וויר פערטוויילען דאזעלכעס ביז פרייטאן אבערדעס. דא איבריגען פלאסער בענאבען זיך שלא- פען, איך אבער בליעב וואר, אונד הערשקא זאגטע מיך, איך זאלע אין זיינע פלאסעמטע שלאפען געהען, דא איבריגען שליעפען דרויסען אס אופער אונטער דיעזען איך משעלערען אונד משעפא- נישט, גענען אבערד ווארף דאן דאוויד הערשקא איינע ערשאללע נאך זיינע הימטע, אין דער איך לאן דארויף ווארדע איך אויפגעקראם, קאם אנס אופער אונד ווא, ווא איינע יודען דעם הערשקא קליי- דער נאב, הערשקא צאג דא ליבע אייפס פלאם: איך מאכטע איהן אויפגעקראם דא ליבע ווערדע שמינקען, הערשקא אבער ערוועדערטע דאס מהיט נכטס היערט זיך דא נאע מיט בלעטטערן צו אונד זאגטע צו מיך: האלטע זא אויפגעכט, איך שמעללעט זא איך אונד הערשקא בעקליידע- מע זא: אונד נאכדעם זא בעקליידעט זא, טרונ ער זא צוריק, אבער איך ווייס נכט בעשטימט, און זא אן דיעזעלכע שמעללע געבונדען ווארדע.

פערדענט: אונד זאגטע איהנען הערשקא עטוואס, אלס דא ליבע אנגעבונדען ווארדע? - מא- מע: ער זאגטע: דאס געהט דך נכטס מעהר אן אונד עס מהוט נכטס, ווען זא זיך פאן דא לאס- רייסט, דאס רייכטס נכטס מעהר אכט צו געבען, פאן מיט לאדאני גינגען וויר אס זאגטע ווייטער זא קאמען וויר, איך ווייס נכטס וואר, און איך דא דאראער אדער לאקער געמארקונג, איך ווייס נור דאס עס נאחע צו בידען וואר. - פערדענט: ווא- רען דא פיער פלאסער אויך דאסאלס ביזאממען? - מאמע: הערשקאס פלאם גינג פאראן מינעס וואר דאס צווישע. - פרע: פוהרען דא אנדערען צווייא פלאסער ווייטער אבען אדער ווייטער אונטען?

פאליטישע און

אין בעקעהרטער אומ-טעמיט.

אין היעדיקע וועלכעס לינגען אין זאכטען - זא דא אומ-טעמיטען קאנענטעס זאכטען - לעכט אין מאן קארל ווערע הייסט ער - ווען ער איינע יודען זעהט, זא ביטע ער - דען ער איזם אויך וועהאס אין מיטערע - אין הייסט ווערע אונטער דען אומ-טעמיטען - ער ווייסטען טאכטע ער דא אוראעלישען - דיעזע זאלעס, קראקא- דיען, שלאנגען - דוסטער מיט פיערענעס פערלאנגען - סום מאן זעהן אויסצואפאפען - אדער שיקען צו דען האַטענעספאסטען! - זא שרייט ער ווען ער זעהט אים ווירטהויו - זא שרייט ער בייא זיינער פאמיליע צוהוי - ער שרייט זיך פאסט דא נורנעל הערעס - ווילל יודען מעשען אונטערהיטען - זא מאן דא יודען מיטע פערניכטען - קיין וואונדער אויס, ווען הייב אונד קינד - גענען דא יודען איינגעטאמען זינד - אונד זיך פאָרשטעללען, דאס יודען יוד - זייא נור פיר דען נאלנגען נוס - אונד דאס זיין געוויס אום אנדערעס נכט - אלס ווא פאן איינעם אפפען, אדער איינעם וואלף בע- שאפען.

ווערענעס איינענע טאכטער קאם אינמאל - אויף איינע כאלל - זא וואר איין שאנעס מערבען - דא קאם איין זינגער מאן - באָט זיך צום טענענער אן - דער זינגע מאן האט פאָר אלליען - דעם מערבען געפאל- לען - אונד אויך ער האט אן איהר זיינע פריידע - זא געפילען זיך בידע - וועלכעס דא מוסטער מוסטע גע- שמעקען - זא האבע וועלשען איינע זינגען מאן געוועהן - דעססען איינערס זא פין - דעססען קליידונג זא ריין - דער זא שאן שפריכט - דעססען אוינע ווא ליכט -

